

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Amerykańskie zawierają doniesienia prowincjonalnych Meksykańskich Zgromadzeń uznających Rząd najwyższy centralny Meksyku. Wszystkie prowincje oświadczyły się już za takim rządem, jaki panuje w północnej Ameryce. Generał Lopez de St. Anna uznał d. 3go Lipca najwyższą wykonawczą władzę Meksyku, a w przemowie do ciała prawodawczego oświadczył, że go to cieszy, iż się Kongress zatrudnia ustaleniem fundamentalnych zasad związkowej Rzeczypospolitej.

Podług doniesień z południowej Ameryki powiewała w początku Września bandera Hiszpańska na Puerto-Cabello. Generał Kolumbiński Paez czynił przygotowania opasać to miejsce od strony lądowej, a w Margarita zbierano eskadry do blokowania tego miasta także od strony morskiej. Do tej eskadry przeznaczono między innymi okręt zwany Nadzieją, a mający 60 dział. Po morzu koło Puerto-Cabello krąży trzy Francuzkich fregat, od których oblężeni spodziewają się wsparcia.

Generał Jackson ma się znsydować między kandydatami: popieranymi na Prezydentostwo.

Portugalia i Brazylia.

Podług wiadomości z d. 21go Września Wydział trudniący się redakcją Konstytucyi Brazylijskiej przelożył ją Cesarzowi Don Pedro Imu. — Ciało prawodawcze dzielić się będzie na dwie Izby, na Izbę Senatorów i Deputowanych. Tych ostatnich obierać będą na lat cztery. — Rzymsko-katolicka religia jest panującą i jedyną, którą kraj utrzymywać będzie. — Chrześciance wszelkich wyznań mogą dostać prawo obywatelstwa. Izraelici są z pod tego prawa wyjęci. — Konstytucyja składa się z 15tu tytułów, a z 272 artykułów. — Cesarstwo Brazylijskie ogłoszone jedynem i nierozdziel-nem Państwem. Rozciąga się od uścia Oya-pocku aż do 34° i 30' stopnia południowej szerokości. — Monte-Video wcielone będzie

do Cesarstwa pod nazwiskiem Państwa Cis-Platanskiego (z tej strony la Platy).

Hiszpania.

Gwiżdza z d. 21go w. m. opisuje Wiadź Króla do Madrytu iak następuje:

„Król Hiszpański wieźdzał dnia 13. Listopada uroczycie do Stolicy o godzinie 2giej. Przygotowania do tej uroczystości dawno już były ukończone. Madryt chciał w tej chwili wystąpić z największym przepychem. Czekał na Króla rydwan tryumfalny zrobiony podług staro zymskiej formy i będący kolosalnej wielkości. Król wsiadł z Królową do tego rydwanu, który ciągnęło sto ludzi w jednakowych i najwyższych ubiorach. Grono osób płci obojczy w ubiorach taneczników śpiewało i tańczyło naokoło rydwanu i różne wykonywało kadrylle. Okazałość ta właściwa Hiszpanii zdawała się obozym szczególniejszą. Osobliwie świetny i liczny był orszak wojskowy. Postrze-gano w nim kilka nowych Hiszpańskich pułków ubranych sposobem Francuzkim. Królewscy ochotnicy, którzy tēm są dla Madrytu, czēm gwardyja narodowa dla Paryża są licznym oddziałem małym wybora postawę. Jest także oddział konnych ochotników podobnie wzorem Francuzkim ubranych. W orszaku tym widziano pułk Gwidów Jenerała Quesady, pułk konnicy, oddział żandar-mów i wyborny batalion oddziału gwardyji. Nasze piękne Francuzkie wojsko nadawało tej uroczystości widok imponujący i majestatyczny. Hiszpanie różnych Stanów patrzyli na nie z podziwieniem i uszanowaniem. Ludność miejsca okolicznych zgromadziła się na ten festyn; zapał był powszechny, tysięczne wznosiły się okrzyki: Niech żyje Król! Niech żyje Francyja! Niech żyją dostojni Sprzymierzeńcy! Teraz właśnie oświecono całe miasto: Domy ozdobione pasowami i błękitnymi draperyjami; Bogatsi kazali z wielkim kosztem przyozdabiać i ozdocić czelne fronty swoich pałaców. Jest etykieta, ażeby Król odwiedzał pieszo domy oświecone. Lecz z powodu niepogody nie wychodził dzisiejszego wieczora. Dnia wczorajszego wydano w Arsen-

już kilka wyroków, lecz niewiadomo jakie. Dotąd jeszcze mówią o odmianie Ministrów, lecz kogo obiorą, jest dotychczas tajemnicą.

Dostrzegano, że Król d. 13go w dzień swojego przybycia przyjmował u siebie postą Francuzkiego, Hrabiego Guillemint, Jenerała Majora wojska, Jenerałów Poruczników Hrabiego Grandlera i Hrabiego d'Audenarde, wreszcie Marszałków polnych Saint Hilaire i Joannes należących do Jego eskorty.

Hrabia Pozzo di Borgo nie był w Aranjuez, jak powiadano, ponieważ Król życzył sobie w Madrycie d. 15go Listopada dać temu postowi posłuchanie i to sposobem tak świetnym i uroczystym, jak tylko być może.

Dnia 15go Listopada przypuszczał Król do ucałowania ręki mnogą ilość osób najwyższych godności. Widziano między temi osobami główny sztab Francuzkiej załogi Madrytu, przyimowany od Króla za szczególniejszym upodobaniem. Po południu przechadzała się Królewska rodzina po Prado.

Gdy Xiążę Angoulême wyjeżdżał, odprowadzała Xiążęcia Rada miejska Madrytu aż do bramy i tam dała Mu kosztowny pałasz. Xiążę Jegomość przyjął go łaskawie i Korygidorowi Madrytu darował dyamentami osadzoną tabakierkę.

Gazety południowej Francyi donoszą z Madrytu pod d. 10tym Listopada: »Zapewniam, że spowiednik Króla Don Wiktor Saez sprzeciwiał się zaprowadzeniu Inkwizycyi, a nalegałó życzeniom obcych Mocarstw, postanowił, ażeby Kapituła Toledońska wykonywała Cenzurę niereligiynych ksiązek i t. p., co jeszcze przed zaprowadzeniem tego Sądu do Biskupów należało.

Gazeta powszechna Niemiecka umieściła z korespondencyi swej między innymi następujące wiadomości:

Na przedstawienie obcych Posłów nwierytelniczonych przy Królu Hiszpańskim przystał wreszcie ten Monarcha i postanowił oddalić z Ministeryium tyle okrzykanego Wiktora Saeza. Mimo tego będzie ón miał zawsze wielki wpływ u swojego Króla, ponieważ nie opuści Dworu, chociaż dawano mu dosyć intratną duobowną godność na prowincyi. Na żaden sposób nie powinien się uskarzać Wiktor Saez, że oddalony został i że nie będzie należał do nowo urządzonej Rady, wszakże był tylko tymczasowo mianowany, dopóki nowych Ministrów nie obiorą. W krótkce mianowani być mają Członkowie mający składać Hiszpańskie Ministeryium, lecz w Madrycie nie wiedziano ie-

szcze ich nazwisk do 14go Listopada, i rozmaite wieści były w obiegu. Wszysoy Sekretarze Stanu i osoby mające wpływ wyiechały z Madrytu do Aranjuez dla przyjęcia Króla. Z wielką niecierpliwością oczekują zapowiedzianych Królewskich wyroków, które mają zła-godzić rozporządzenia wydane od 1go Października. Spodziewają się przywrócenia dawnych Stanów i powszechney amnestyi, wyiąwszy kilka tylko osób wyrażonych imieniem.

Podług listu z Madrytu z d. 13. Listopada (w Gazecie Niem. powsz.) Król, tylko czas krótki zabawi w Madrycie, a potem do Eskurialu lub do Aranjuez udać się ma i tam za przyzwaniem do Rady Posłów Zagranicznych, wyda postanowienie względem przyszłego kształtu rządowego w Hiszpanii i wyboru nowego Ministeryium. Raptowne przybycie Posta Angielskiego, P. W. Acourt do Anglii, który długi czas w podróży Króla Hiszpańskiego, jeździł za nim, trudno objaśnić. Mniemano z początku, iż zechce wpływ Anglii na systemat, podług którego Hiszpania rządzoną być ma, utrzymać na Kongressie Posłów, o którym tyle głośzono; zdaie się atoli teraz, iż to Mocarstwo, będzie się wciąż zachowywać biernie, i tylko nalegać na zatwierdzenie Układu ze Stanami w d. 12. Marca r. b. zawartego o wynagrodzenie szkód wyrządzonych przez korsarzy Hiszpańskich poddanym Angielskim w Ameryce południowej.

Główna kwatéra Xiążęcia Angoulême była d. 18go Listopada w Wittoryi. Xiążę Carignau chciał wyiechać d. 20go z Villa-Real, d. 21go miał być w Bayonie a d. 22go w Bordeaux, gdzie miał oczekiwać Xiążęcia Angoulême.

Konstytucyonista donosi, że Jenerał Porucznik Bourmont mający być na czele wojska zajmującego Hiszpanią, zamysła powrócić do Francyi. Odwołanie jego przypisują kłótni, którą miał z Gubernatorem Kadyxu, Fabre d'Annoy.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Londyńska Gazeta Dworu umieściła d. 19. Listopada Królewską odezwę, którą Parlament na dzień 3. Lutego przyszłego roku do formalnego zagaenia odroczonej został.

Dnia 17. t. m. udał się P. Canning do Windsor i miał u Króla posłuchanie. Dnia tego samego powrócił do Londynu, a dnia 18. była wielka Rada gabinetowa w Downing-street, tycząca się spraw południowej Ameryki. Trwała od 3. do 5tej godz. po po-

Indii. Byli na nię przytomni Lord Kanelerz, Hrabia Harrowby, Hrabia Westmoreland, P. Peel, P. Canning, Lord Bathurst, Xiążę Wellington, Wice-Hrabia Melville, Lord Bayley, P. Wynn, Kanclerz Skarbu, Wicehrabia Sidmouth i P. Huskisson.

Lorda Granville mianowano Posłem w Niderlandach.

Admiralicja rozkazała była Kapitanu Harnis, dowódcę fregaty Huzar stawić przed Sąd wojenny w Plymouth, ponieważ nie dosyć prędko wykonał poruczone mu zlecenie, zawiezienia nowo mianowanych Angielskich Konzultów do południowey Ameryki. Kapitan wezwał Pana Canning za świadka, a ten oświadczył w samęy istocie przed Sądem wojennym, że przyczyną tęg zwłoki byli iedyne mianowani przez niegoż (Canninga) dyplomatyczni Ajenci. Poczém natychmiast uwolniono Kapitana.

Mówią, że Król pozwolił Wydziałowi, któremu poruczono wystawienie posągu z brązu na pamiątkę zmarłego Xięcia Kent, postawić posąg ten na miejscu tworzącém sam środek parku Rejenta na przeciw Portland-Place. Wydział zlecił P. Cshagan wziąć się bez zwłoki do wykonania tego. Cafe dzieło ma być w dwóch miesiącach ukończone.

W pałacu Królewskim w Brighton robią przygotowania do przyjęcia Króla Jegomości. Król ma tam przybyć d. 1. Grudnia i zabiwi kilka miesięcy.

Jedna z Gazet Londyńskich umieściła rozkaz Lorda Izby Skarhowey dany poborcóm celł, w którym handel między W. Brytanią i Irlandyą ogłoszony jest za handel brzegowy w skutku uchwały Parlamentu, wydaney na ostatniem posiedzeniu.

Urząd handlowy zatrudnia się dochodzeniem zawikłanych praw rybackich, chce ie uozynić prostszemi, co nie jest lekkim zadaniem.

Francya.

Król d. 17. Listopada w dzień swoich urodzin przyjmował powinszowania od Królewskiej familii. Po Mszy przyjmował Ministrów, Xiążęcia Talleyranda, Urzędników Koronnych, Papieżkiego Nancyusza i Posłów z Hiszpanii i Neapolu.

Dziennik Rozpraw umieścił d. 18go Listopada następujący artykuł:

»Donosiliśmy czytelnikowi oszczególniejszych pismach, które wyszły z powodu niepojętęy broszury Jenerała Sawary. Umieściliś-

my dwa obszerne wyciągi z pism, które w tęg politowania godnéy sprawie zaostrzyły powszechną uwagę. Uwagi P. Dupin względem błędów tyle okropnéy, iak nieregularnéy procedury, rozczulające wyznanie i pobożny żal Jenerała Hulina, udowodniły zupełnie istniejące od lat dwudziestu mniemanie, że Buonaparte był głównym zabójcą Xiążęcia d'Enghien, a ochoczym i nielitościwym wykonywaczem krwawych iego rozkazów mąż, którego nie potrzebuie my wymieniać, ponieważ sam się wydał.«

»Dodamy ieszcze słów parę ściągających się do różnych wieści, które się między publicznością rozchodzą, a które chociaż nie są tak stanowcze, iak to, co było napisane, lub wydrukowane, wszelako dosyć się iuż porozchodziły i dobrze były przyjętemi, przezco wiare zyskać mogą. Mielibyśmy sobie wiele do wyrzucenia, gdybyśmy na to wszystko milczeli.«

»Zapewniają, że Xiążę Talleyrand sprawiedliwie oburzony zarzutami naprzeciw niemu, któremi P. Savary swoię niewinność starał się okazać, pisał prośbę do Króla, ażeby JKról. Mość rozkazał dochodzić Izbie Parów rzecz całą. Król miał odpowiedzieć, że nigdy na to nie przystanie. Przytaczano oraz dowody, dla czego się temu opierał.«

»Sądowe badanie sprawy tęg, sprzeciwiałoby się zbawiennym zasadom zapomnienia przeszłości, które Król Jegomość ogłosił w Konstytucyi, a które obeymowało wszelkie czyny przed restauracją wykonane.«

»Sądowe badanie dowodziłoby, że Król nwierzył cokolwiek potwarczym oskarżeniom Jenerała Sawary, gdy przeciwnie Król nie chce dać ani naymniejszego pozoru podeyrzenia.«

»Powyższe twierdzenie mające nawet charakter autentyczności nie podpada żadnemu wątpiewaniu, ponieważ udowodnione zostało publicznie i w oczach całego Dworu.«

»Dnia wczorayszego w Niedziele, (d. 16. Listopada) przybył Xiążę Talleyrand, iak zwyczajnie, dla złożenia Królowi swoiego uszanowania. Wszyscy wyżsi urzędnicy Królestwa i Korony byli przytomni, Król użytkując z tęg sposobności, rzekł następujące sprzyjające wyrazy: »Xiążę Talleyrand! WPan i WPanu »podobni, mogą tu przychodzić bez obawy zdybywania nieprzyjemnych twarzy.«

»Przełonani iesteśmy, że te Królewskie słowa zrobią koniec tym potwarczym rozprawom wznieconym przez ludzi, których ukaranie zapowiedziały. Wszakże iuż Panu Savary zabroniony jest przystęp do Tuilleryiów.«

W ł o c h y.

W Poniedziałek d. 17. Listopada odprawił Jego Świętobliwość Leo XII. pierwszy tajemny konsystorz po wyniesieniu swoim na tę godność. Na tym konsystorzu mianowano JX. Augustyna Grubera, byłego Biskupa Lubiańskiego, Arcybiskupem Salcburskim; JX. Michała Clari, Biskupa w Cantazaro, Arcybiskupem Baryskim; JX. Françoiszka de Paula Villadiciani, byłego Biskupa Ortozyi, *in partibus* Arcybiskupem Messyny; JX. Gustawa Maksymiliana Justa Xiążęcia Croi, byłego Biskupa Strasburga, Arcybiskupem Ronenu; JX. Franciszka de Paula Hrabiego Nadasy, Barszeskiego Archidyakona Metropolitalny Kapituły Granu, Biskupem Wayceńskim; JX. Ignacego Wincentego Stanisława de Mathy, Kanonika Katedralnego Warmińskiego, Biskupem Kalńskim; wreszcie przekonizował (wychwał) w Konsystorzu czterech Francuzkich Biskupów (z Langres, Chalonn, Perpignanu i St. Diez), a sześciu Włoskich Biskupów; zaś JX. Jana Fryderyka Oesterreicher, Kanonika Arcy-Kapituły Bambergskiej mianował Biskupem Dorili *in partibus*.

Potém sposobem zwyczajnym zaprzysiął Oyciec Święty Apostalskie bule i rozporządzenia, przy czém asystowali mu Kardynałowie Ruffo i Consalvi, iak pierwszy Diakoni.

R o s s y i a.

— Z Petersburga d. 6. Listopada. —

W Sobotę, d. 3. t. m. (v. s.), N. Cesarz Jmc w pożądanym stanie zdrowia przybył do Carzkiego Siela, rezydencyi letniéj, gdzie N. Cesarzowa Jéymność ciągle mieszkała przez czas podróży Jego Cesarzkiej Mości.

Dwór z powodu śmierci J. K. W. Xiężniczki Amalii, siostry N. Cesarzowej Jmci panującej przywdział żałobę na miesiąc, oznaczając taką od d. 4. t. m.

W Piątek w wieczor Hrabia Nesselrode, Sekretarz Stanu sprawujący Ministeryum stosunków Zewnętrznych, przybył do tutejszj Stolicy.

Ukaz wydany niedawno oznaczył nowe wydatki na urzędy miernicze w Guberniach dawniej do Królestwa Polskiego należących, a teraz do Rosyji wcielonych. Dla każdego Gubernium wyznaczono 6,000 rubli srebrnych.

Dla żón i dzieci, które dobrowolnie warzyszą mężom i oycóm wygnanym na Sybe-

ryją, Rząd teraz dawać będzie pewną ilość pieniędzy, czego dawniej nie bywało.

Podług nowego planu mosty wiszące na łańcuchach przerzynać będą wszystkie kanały Peterzburga. Most podobny zakładają przez Fontankę koło końzonego właśnie pałacu W. Xiążęcia Michała. Wkrótce będzie ukończony, a Rząd na jego wystawienie wyznaczył 80,000 rubli. Wisieć będzie na dziesięciu nad kanałem rozciągniętych łańcuchach i tak szeroko, że dwa powozy będą mogły zdybać się na nim i wygodnie ominąć. Statki pływają po pod spód beznaynniejszego niebezpieczeństwa. Takie same mosty, ale tylko dla przechodzących wisieć będą po nad wszystkimi kanałami, sżeby zapobiedz przewożeniu na czółnach. Most nad Moiką ma być ukończony przed przybyciem Cesarza.

Towarzystwo akcyonaryuszów do tafo na lat 15 przywilej pływac statkami parowemi po Wołdze, Kamie i po morzu Kaspijskiem. Nayznakomitsi urzędnicy Państwa są członkami tego towarzystwa, iako to: Minister Spraw Zagranicznych Hrabia Nesselrode, Podkomorzy Narayszkin, Jenerałowie Purocznicy Hrabio Woronzow i Kamazowski, rzeczywisty Radca Stanu Uwarow i t. p.

Niedawno powrócił do Petersburga Jenerał Adjutant Czerniszew, który, iak wiadomo, towarzyszył Cesarzowi w podróży.

Okaznie się podług Kronstadzkiego spisu okrętów, że do tego portu wpłynęło 1042 obcych okrętów, a odeszło 1050. Kurs zagraniczny spadł dosyć, handel zbezwładniał. Wino, kawa i surowy cukier są dotąd nayznaczniejszymi przywiezionymi artykułami. Wywieziono tój, potaż, żelazo i miedz.

Uptynionego Września wprowadzono do Archangela towarów za 175200 rubli, a wywieziono Rosyyskich płodów za 266835 rubli.

Akademiia sztuk w Petersburgu pod przewodnictwem Ministra publicznego oświecenia odprawiła d. 1go Października nadzwyczajne posiedzenie, na którem przyjęci byli na honorowych członków: Dyrektor Cesarzkiej Eremitaży P. Kehler, Szwecki Professor Gethe i P. Mainoni z Medyolanu. Na nagrody dla utalentowanych uczniów Akademi wyznaczono rocznie 20,000 rubli.

Podług naynowszych wiadomości ustawała inż w Astrachaniu choroba zwana *Cholera morbus*.